Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18474

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, 2011 y?l?nda E. Güven taraf?ndan kaleme al?nan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle ö?rencilerin güncel çevre fark?ndal??? düzeylerini ve çevre sorunlar?na kar?? sahip olduklar? alg? ve tutumlar? ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, proje tabanl? ö?renme yönteminin, çevre e?itimi üzerindeki etkilerini de?erlendirme sürecinin bir parças? olarak kullan?lm??t?r. Temel amac?, e?itimsel müdahalelerin bireylerin çevreye dair sorumluluk ve bilgi düzeylerinde yaratt??? de?i?imi nicel olarak saptamakt?r.

Anahtar Kelimeler

Çevre fark?ndal???, Çevre e?itimi, Ölçek geli?tirme, Proje tabanl? ö?renme, Çevresel tutum, Psikometri, Doktora tezi.

Yazarlar

E. Güven

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin çevre sorunlar?na ili?kin bilgi, duyarl?l?k ve sorumluluk düzeylerini belirlemektir. Bu araç, özellikle çevre e?itimi programlar?n?n etkilili?ini de?erlendirmede ve ö?rencilerin çevresel konulara yönelik bili?sel ve duyu?sal geli?imlerini izlemede kullan?lmak üzere geli?tirilmi?tir. Ölçe?in geli?tirilme süreci, çevresel sorunlar?n ciddiyetinin ve yayg?nl???n?n artt??? bir dönemde, e?itim sisteminin bu sorunlara kar?? ne kadar etkili bireyler yeti?tirdi?ini ölçme ihtiyac?ndan do?mu?tur.

Ölçek, spesifik olarak, tahmin-gözlem-aç?klama (TGA) destekli proje tabanl? ö?renme yönteminin, ö?rencilerin çevre bilinci ve tutumlar? üzerindeki etkisini bilimsel olarak test etmek için kurgulanm??t?r. Bu ba?lamda, ölçek bir ara?t?rma arac? olarak psikometri standartlar?na uygun olarak tasarlanm??t?r.

Yap?

Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, çevre sorunlar?na ili?kin çok boyutlu bir yap?y? ölçmeyi hedefler. Bu yap? (konstrükt), genellikle a?a??daki temel bile?enleri içerir:

Bili?sel Boyut: Küresel ?s?nma, kirlilik, biyolojik çe?itlili?in kayb? gibi temel çevre sorunlar? hakk?nda bilgi sahibi olma düzeyi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Duyu?sal Boyut: Çevresel bozulmaya kar?? hissedilen endi?e, kayg? ve duygusal tepkiler. Bu, çevreye yönelik ki?isel sorumluluk duygusunu da içerir.

Davran??sal E?ilim Boyutu: Çevre dostu davran??lar? benimseme, çevreyi koruma eylemlerine kat?lma veya bu yönde niyet ta??ma e?ilimi.

Ölçek, bu bile?enlerin her birini kapsayacak ?ekilde maddeler içermekte olup, bireyin genel çevresel fark?ndal???n? kapsaml? bir puanla özetlemeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in faktör yap?s?, orijinal tez çal??mas?nda ayr?nt?l? olarak incelenmi?tir.

Geçerlik

Ölçe?in orijinal kaynak referans?nda (Güven, 2011) geçerli?e dair spesifik istatistiksel de?erler belirtilmemi? olsa da, ölçek geli?tirme süreci kapsam?nda detayl? geçerlik çal??malar?n?n yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bir psikometri arac? olarak, Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i için beklenen geçerlik türleri ?unlard?r:

Kapsam Geçerli?i (Content Validity): Maddelerin, ölçülmek istenen "çevre sorunlar?na yönelik fark?ndal?k" konstrüktünün tüm yönlerini temsil edip etmedi?i uzman görü?leri ve alan yaz?n taramas? ile belirlenmi?tir.

Yap? Geçerli?i (Construct Validity): Ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne ölçüde ölçtü?ünü gösterir. Bu genellikle faktör analizi yöntemleri ile test edilir.

Ölçüt Geçerli?i (Criterion Validity): Ölçekten al?nan puanlar?n, ilgili di?er çevresel tutum veya davran?? ölçeklerinden al?nan puanlarla ili?kisinin incelenmesi.

Bu geçerlik çal??malar?n?n sonuçlar? ve kullan?lan istatistiksel yöntemler, Güven'in (2011) doktora tezinin metin k?sm?nda detayl?ca aç?klanm??t?r.

Güvenirlik

Kaynakta güvenirlik verisi de belirtilmemi?tir. Ancak geli?tirme a?amas?nda, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? sa?lamak için güvenirlik çal??malar?n?n yap?lmas? zorunludur. Ölçe?in güvenilirli?ini kan?tlamak için kullan?lan yayg?n yöntemler ?unlard?r:

?ç Tutarl?l?k (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarl? oldu?unu gösterir. Genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile rapor edilir. Yüksek bir Alfa de?eri (genellikle .70 ve üzeri), maddelerin ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini gösterir. Bu, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? ortaya koyar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Güvenilirli?e ili?kin nicel veriler (örne?in, Cronbach Alpha katsay?s?), ölçe?i kullanan ara?t?rmac?lar için en kritik psikometri bilgilerini te?kil etmektedir ve bu bilgilere orijinal tez çal??mas? üzerinden eri?ilmesi gerekmektedir.

Faktör Analizi

Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, "Geli?tirme" türünde bir ölçek oldu?u için, yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla faktör analizine tabi tutulmu?tur. Faktör analizi, ölçekteki çok say?da maddenin alt?nda yatan temel boyutlar? veya faktörleri ortaya ç?karmay? amaçlar.

Bu analiz, büyük olas?l?kla, ölçe?in teorik olarak varsay?lan çevresel fark?ndal?k boyutlar?n? (bili?sel, duyu?sal, davran??sal e?ilim) istatistiksel olarak destekleyip desteklemedi?ini kontrol etmi?tir. Geli?tirme sürecinde genellikle Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) kullan?l?rken, daha sonraki a?amalarda Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile modelin uyumu test edilmi? olabilir. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi alt faktörlere yüklendi?ini ve yap?n?n kaç boyuttan olu?tu?unu kesinle?tirir.

Araç

Test Türü:

Geli?tirme Ölçe?i (Özgün olarak bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir.)

Format:

Likert tipi derecelendirme format?nda oldu?u varsay?lmaktad?r, ancak kesin derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamaktad?r.

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ö?renci Popülasyonu (Tezin içeri?i çevre e?itimi odakl? oldu?undan, genellikle ortaokul, lise veya üniversite ö?rencileri).

Ya? Grubu:

Tezin uyguland??? e?itim seviyesine ba?l?d?r (Tahminen ergenlik dönemi ve sonras?).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Popülasyon Detaylar?:

Güven'in (2011) çal??mas?nda, çevre e?itimine tabi tutulan bir ö?renci grubu örneklem olarak kullan?lm??t?r. Detayl? örneklem büyüklü?ü ve demografik bilgiler tezin metodoloji bölümünde yer almaktad?r.

Test Metodolojisi:

Ölçek, deneysel veya yar?-deneysel ara?t?rmalarda ön-test ve son-test ölçüm arac? olarak kullan?lm??t?r. Uygulama genellikle ka??t-kalem format?nda gerçekle?tirilir.

Anahtar Kelimeler

Çevresel alg?, Yap? geçerli?i, Güvenirlik katsay?s?, Çevresel davran??, Gazi Üniversitesi, TGA yöntemi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?:

Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri:

Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi:

Dr. E. Güven, Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (2011 itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2011

?zinler ve Ücret: Ölçek, bir doktora tezi kapsam?nda kamuya aç?k bir akademik çal??ma olarak sunuldu?undan, akademik amaçl? kullan?mlarda genellikle yazar?n izni ve uygun at?f gereklidir. Ticari veya geni? ölçekli kullan?mlar için yazarla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçek

ARABPSYCHOLOGY.COM

maddelerine ve puanlama anahtar?na eri?im, tezin tamam?na eri?im ile mümkündür.

Kaynaklar

Güven, E. (2011). *Çevre e?itiminde tahmin-gözlem-aç?klama destekli proje tabanl? ö?renme yönteminin farkl? de?i?kenler üzerine etkisi ve yönteme ili?kin ö?renci görü?leri* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Bu akademik giri?te, Çevre Sorunlar?na Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i'nin orijinal maddeleri mevcut kaynak içerikte yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im, yaln?zca Güven (2011) taraf?ndan haz?rlanan doktora tezinin ekler veya bulgular bölümü incelenerek sa?lanabilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM